

DIE HEUNINGBOSLANDSKAP

Deur die oë van die heuningbosplukkers

GEBRUIK DIE HEUNINGBOSLANDSKAP

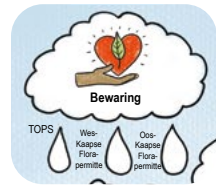
Ons stel voor jy gebruik die heuningboslandskap as 'n manier om gesprekke te begin oor wat voorop in mense se gedagtes is – sonder om die konteks van die groter geheel te verloor.

1. Jy kan begin deur elkeen te vra om te vertel wat hulle aandag trek in die heuningboslandskap-prent – en waarom.
2. Dan kan jy fokus op dele van die prent wat jy nie voorheen verken het nie, en ander mense nooi om verskillende perspektiewe te deel.

Heuningbosspesies en hernuwing

Heuningbos (*Cyclopia genistoides*) is een van 23 spesies wat slegs in Suid-Afrika se Fynbos-bioom voorkom. Die heuningbos-groei-gordel strek oor die Oos- en Wes-Kaap, waar die teebos floreer in nutriënt-arm, brandgevoelige habitats. In Tsitsikamma staan dit bekend as "Johanna Tee". Ses spesies, insluitende *C. genistoides*, *C. intermedia* ("bergtee"), *C. subternata* ("vleitee"), *C. maculata*, *C. sessiliflora* en *C. longifolia*, word in die natuur sowel as op plase geoes om hierdie soet, aromatiese tee te maak. *C. intermedia* is a meerstammige hergroei wat ná drie jaar se groei 85% uitmaak van die wildgeplukte oes. Dit is brand-aangepas en gehard, die wortels spruit weer uit ná brande, dit anker die grond, voed bestuiwers en simboliseer hernuwing vir die grond en die mense.

Groeiende sorg: Die heuningbos-bewaringsetos

Volhoubare oes en permittraamwerk

Die heuningbos-bedryf onderskryf die beginsel van volhoubare oes en is 'n gerekende leier op die gebied van goeie praktyk. Die gemeenskap benut plaaslike ekologiese kennis in samewerking met bewaringskundiges, navorsers en wetenskaplikes, en hou by streng regulasies vir Bedreigde of Beskermde Spesies (TOPS) kragtens die Nasionale Wet op Omgewingsbestuur: Biodiversiteit (NEMBA) waarvolgens oesbeperkings geld en permitte vir bedreigde spesies uitgereik word. Oos-Kaapse en Wes-Kaapse Flora-permitte verseker dat enige heuningbosmateriaal wat die streek van oorsprong verlaat, nagespeur word. Dit voorkom oormatige oes en beveilig wilde populasies. Die bestuur van die permitproses bly uitdagend, aangesien toeganklikheid en vereistes grootliks wissel tussen die twee provinsies. Groter konsekwentheid sou aansienlik kon help.

Bewaringsrentmeesterskap en gemeenskapsvennootskappe

SANBI se Program vir Biodiversiteit-rentmeesterskap werk saam met grondeienaars en plaaslike gemeenskappe om sleutel-heuningbosgebiede binne wyer bewaringslandskappe te bekom. Hoewel die bestuur van permitte en vennootskappe met belanghebbendes ingewikkeld kan wees, is hierdie model van gekoördineerde rentmeesterskap noodsaaklik vir die beskerming van biodiversiteit terwyl dit die lewensbestaan van die teeplukkers en hul gemeenskappe onderhou.

Heuningbos-landbou: Werk met regulasies en plaaslike vennootskappe

Reguleringsgrondslae en plaaslike vennootskappe: CARA & NEMA

Landbou in die heuningbos-sektor floreer op samewerking tussen die teeplukkers, plaaslike kwekerie en grondeienaars, wat almal saamwerk om te sorg vir sowel die gewas as die habitat. Kragtens die Wet op die Bewaring van Landbou-hulpbronne (CARA) ontwerp hierdie vennote aanplantings wat gronderosie voorkom en indringerspesies beperk, en so verseker dat elke nuwe stand die oorlewing van die Fynbos-bioom versterk. Insgelyks magtig die Wet op Nasionale Omgewingsbestuur (NEMA) permitte om grond skoon te maak of om groot volumes grond te verskuif. Dit spoor grondeienaars en teeplukkers aan om saam te beplan, plaaslike kennis uit te ruil en sensitiewe landskappe te beveilig voordat enige grond versteur word.

Gemeenskap-geleide permitte, genetiese diversiteit en oesregte

Om heuningbos van wilde saad of steggies te kweek vereis NEMBA/TOPS permitte – en plaaslike vennootskappe wat nakoming sowel prakties as billik maak. Plukkers, kwekerie en bewaringsagentskappe ontwerp saam volhoubare kwotas en naspeurbaarheidstelsels om die genetiese diversiteit in die natuur te respekteer. Formele ooreenkomste vir die deel van voordele verseker dat verdienstes terugvloei na die mense op die grond. Deur hand aan hand te werk, kan hierdie plaaslike betrokkenes wetlike erkenning vir die plukkers verseker, biodiversiteit beskerm, en 'n voorsieningsketting bou – gewortel in onderlinge respek en gedeelde rentmeesterskap.

Versterking van handels- en bedryfsveerkragtigheid

Veerkragtigheid en ontwikkeling van die plaaslike mark

Die mengsel van aangeplante en wilde plante versterk die fynbos-veerkragtigheid oor die hele landskap, terwyl oes in die natuur die onderhouding van spesiediversiteit en plaaslike lewensbestaan verseker. Terselfdertyd bou die groei in Suid-Afrika se binnelandse mark 'n sterker plaaslike vraag en verseker dit billike terme vir sowel die teeplukkers as die vennote verder af in die voorsieningsketting.

Wetlike erkenning, teeplukker-kennis en aanpasbare bestuur

BABS en Geografiese Indikasie (GI) raamwerke verleen wetlike status en toegevoegde markwaarde aan heuningbostee. Dit versterk ook bewaringspogings en waarborg 'n gehalteprodukt. Regdeur die Langkloof, Elandsvallei, Tsitsikamma, Plettenbergbaai, Uniondale, Haarlem, Misgund en Oudtshoorn bring sowat 130 teeplukkers in 25 spanne plaaslike ekologiese kennis. Om hulle te betrek by gesprekke oor voordeel-deling – naas die Khoi-San/SAHTA-dialoog – kan bydra tot die vorming van aanpasbare bestuur tot voordeel van die hele sisteem.

Balans tussen natuurproduksie en verbouing

Suid-Afrika se heuningbostee-sektor produseer sowat 100 ton per jaar. Verbouing voorsien tans 53% – genoeg om druk op natuurstande te verlig. Vroeë vooruitskouings het hoër plaasopbrengste verwag, maar die huidige verdeling help om wilde populasies beskerm. Wild-geplukte heuningbos het verminder van sowat 80 ton in 2016 tot 47 ton in 2023.

Internasionale Mark Nagoya Protokol en verantwoordelike bronverkryging

Vir uitvoer is nakoming van die Nagoya Protokol ononderhandelbaar. Kragtens hierdie internasionale raamwerk moet maatskappye Vooraf Ingeligte Toestemming (PIC) verkry en billike ooreenkomste ten opsigte van voordeel-deling aangaan met die gemeenskappe wat rentmeesters van die heuningbos is.

Hoewel hierdie vereistes noodsaaklik is vir marktoegang, behels dit bykomende vlakke van dokumentasie en ouditering, en dikwels hoër tariewe vir verwerkers. Verantwoordelike oespraktyke kan egter hierdie verpligting omskep in geleenthede: deursigtige nasporing van elke bondel tot by sy plukker-gemeenskap dui op die integriteit van die uitvoerder, sodat premiepryse in die buiteland behaal kan word.

Plaaslike mark: gehalte, diversifikasie en rentmeesterskap

Die bou van verhoudingsooreenkomste

Entrepreneurs en heuningbosplukkers beplan om terugkoop-ooreenkomste met plaaslike verwerkers te onderhandel en saam met B&B's en lodges te werk om 'n bestendige inkomste uit vars verpakte heuningbos te verkry. Hierdie verhoudingsooreenkomste, gebou op vertroue en gedeelde rentmeesterskap, dra by om billike terme regdeur die voorsieningsketting te verseker.

Gedeelde standaarde en rentmeesterskap

Alle produkte – van wild-geplukte heuningbos tot buite-seisoengroente – volg plaaslik gestelde gehaltestandaarde en volhoubare oespraktyke. As ons gesamentlik ons plaaslike marknetwerk fokus op die bevordering van hierdie praktyke, kan dit voorsien in die groeiende vraag na outentieke ekologiese goedere, en 'n florerende ekonomie ondersteun wat vir almal werk.

Heeljaar-inkomste

Om seisoenale oes uit te balanseer, is baie plukkers betrokke by die: Uitroei van indringerplante • Handpluk van proteas • Oes van hout • Bedryf van klein groen-tetonnels. Inkomste vloei dan van tee-pluk na plaaswerk, toerisme-geleenthede en opwip-stalletjies.

Verantwoordelike bronverkryging in die heuningbosbedryf: 'n brug van plaaslike rentmeesterskap na wêreldstandaarde

Bou van 'n plaaslike mark op verantwoordelike fundamente

Die heuningbosplukkers is sterk daarvan bewus dat indien ons tuis met verantwoordelike praktyke begin – etiese oes, billikheid en duidelike ooreenkomste – internasionale standaarde 'n bekende formaliteit sal raak eerder as 'n dreigende beperking. Met ander woorde, doen die regte ding plaaslik, en dit sal voldoen aan buitelandse vereistes. Binnelandse vennootskappe met B&B's, lodges en kleinhandelaars versprei nie net inkomste regdeur die jaar nie, dit vestig ook rentmeesterswaardes regdeur die waardeketting. As verwerkers en plukkers die terugkoopstelsel saam kan ontwerp, lê hulle die grondslag vir naatlose nakoming wanneer hulle uitbrei om te kan uitvoer.

"Natuurlik" teenoor "organies" – 'n verduideliking

Natuurlike tee beteken bloot die blare is vry van sintetiese byvoegings en geurmiddels; dit is nie 'n geregleerde term nie. Verkopers kan heuningbos bemark as "natuurlik" solank geen kunsmatige chemiese middels gebruik word nie. Organiese sertifisering behels 'n formele auditproses – inspeksies, rekordhouding en fooie – om te verifieer dat die plante volgens streng riglyne (geen plaagdoders, sintetiese bemesting of GMO's) gekweek en verwerk is. Hoewel dit deure kan open in sommige uitvoermarkte, voeg dit aansienlike koste en rompslomp by.

In die praktyk begin klein verwerkers dikwels deur hul produkte as "natuurlik" aan te dui ten einde egte rentmeesterskap in die veld en fabriek te weerspieël. Namate vennootskappe versterk en hulpbronne groei, kies hulle moontlik formele organiese sertifisering, veral as die teikenmark hoër-winsmarge-internasionale kopers is. Die fokus op verantwoordelike verkryging bou gemeenskapsvertroue tuis en markgehoofwaardigheid in die buiteland.

